

ΓΡΑΠΤΕΣ ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΙΟΥΝΙΟΥ 2013**Μάθημα : ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ****Τάξη: Γ΄****Χρόνος εξέτασης: 2 ώρες****Ημερομηνία : 14 /6/2013****Το εξεταστικό δοκίμιο αποτελείται από 5 σελίδες****Το εξεταστικό δοκίμιο αποτελείται από τρία (3) μέρη. Να απαντήσετε σε όλα τα μέρη και σε όλα τα ερωτήματα στα φύλλα εξέτασης.****ΜΕΡΟΣ Α: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ****(ΜΟΝΑΔΕΣ 6)**

Το πρόβλημα του πολέμου, η πραγματική αυτή μάστιγα της ανθρωπότητας, δεν οφείλεται σε ένα και μοναδικό αίτιο. Έχουμε πολλές μορφές πολέμου. Οι μεγάλες αυτοκρατορίες της Ανατολής στην αρχαιότητα έκαναν πολέμους, για να επεκτείνονται όσο το δυνατό περισσότερο. Άλλοι λαοί, νομαδικοί και πολεμικοί, έκαναν πολέμους ληστρικούς εναντίον πλούσιων **χωρών**, για να λεηλατούν και να διαρπάζουν τα αγαθά τους. Σε πολέμους οδήγησε επίσης ο ανταγωνισμός των βιομηχανικών χωρών γύρω από την απόκτηση αποικιών ή τον έλεγχο πετρελαιοπηγών. Τέλος, ο υπερβολικός εθνικισμός και ο θρησκευτικός φανατισμός είναι άλλες αιτίες πολεμικών συγκρούσεων.

Ο Ηράκλειτος έλεγε ότι ο πόλεμος είναι πατέρας όλων. Πόλεμος και ειρήνη είναι **αναγκαίες** διαδοχικές φάσεις, από τις οποίες περνά κάθε κοινωνία. Χωρίς τον πόλεμο δεν μπορεί να νοηθεί η ειρήνη. Σύμφωνα με τη θεωρία του Ηράκλειτου οι πόλεμοι είναι αναπόφευκτοι, θα γίνονται πάντοτε. Είναι **φανερό** ότι οι ειρηνιστικές προσπάθειες θα αποδεικνύονται μάταιες, αναποτελεσματικές.

Δεν είναι σωστό **όμως**, ξεκινώντας από την απαισιόδοξη άποψη ότι οι πόλεμοι είναι αναπόφευκτοι, να παραδινόμαστε στη μοιρολατρία και να μην κάνουμε τίποτα για τη **βελτίωση** των σχέσεων των λαών, για τη διατήρηση της ειρήνης. Ο πόλεμος δεν είναι κάτι που ξεσπά ξαφνικά, αλλά έχει ένα μακροχρόνιο και βαθύ υπόστρωμα. Ο πόλεμος βρίσκεται πολλές φορές στην ψυχή και στο υποσυνείδητο των λαών, που τρέφονται συνέχεια με εχθρικά συναισθήματα ο ένας κατά του άλλου. Οι λαοί συνηθίζουν να αλληλομισούνται, χωρίς να γνωρίζουν μάλιστα ο ένας τον άλλον. Το εθνικό μίσος παρουσιάζεται σαν κάτι που το απαιτεί η ιστορία των λαών, με άλλα λόγια το άσχημο **παρελθόν** τους. Η ιστορία προχωρεί και εμείς μένουμε με το μίσος μας, με τις εθνικές μας προκαταλήψεις και τα συμπλέγματά μας. Προσφέρουν πολύ κακή υπηρεσία εκείνοι που με οποιονδήποτε τρόπο υπενθυμίζουν και φέρνουν στην επικαιρότητα τα μίσια αυτά. Αν το κάνουν, το μόνο που πετυχαίνουν είναι να καλλιεργούν ένα διαρκές κίνητρο πολέμου, μια **συνεχή πολεμική ένταση**, με άλλα λόγια αποκλείουν προκαταβολικά την ιδέα της ειρήνης και της ειρηνικής συνύπαρξης.

Σ. Γκίκας, Κοινωνικά προβλήματα, (Διασκευή)

ΑΣΚΗΣΕΙΣ:

1. Να γράψετε **περίληψη** του πιο πάνω κειμένου σε 70-80 λέξεις. (μον. 2)
2. Να γράψετε τη **θεματική πρόταση** της **πρώτης** παραγράφου. (μον. 0,5)
3. Να δώσετε **πλαγιότιτλο** για την **τρίτη** παράγραφο. (μον. 0,5)
4. Να αναγνωρίσετε:
- το **είδος** των υπογραμμισμένων δευτερευουσών προτάσεων και
 - να δηλώσετε το **συντακτικό τους ρόλο** (υποκείμενο, αντικείμενο, επεξήγηση). (μον. 1)
- α) Είναι φανερό ότι οι ειρηνιστικές προσπάθειες θα αποδεικνύονται μάταιες, αναποτελεσματικές.
- β) Οι λαοί συνηθίζουν να αλληλομισούνται...
5. Να αναγνωρίσετε το **είδος** των υπογραμμισμένων **επιρρηματικών δευτερευουσών προτάσεων**. (μον. 0,5)
- α) Οι μεγάλες αυτοκρατορίες της Ανατολής στην αρχαιότητα έκαναν πολέμους για να επεκτείνονται...
- β) Αν το κάνουν, το μόνο που πετυχαίνουν είναι να καλλιεργούν ένα διαρκές κίνητρο πολέμου...
6. Να γράψετε **το ομόηχο** της πιο κάτω λέξης που σημειώνεται με έντονα γράμματα στο κείμενο: (μον. 0,25)
- χωρών
7. Να γράψετε **το παρόνυμο** της πιο κάτω λέξης που σημειώνεται με έντονα γράμματα στο κείμενο: (μον. 0,25)
- όμως
8. Να δώσετε για καθεμιά από τις λέξεις του κειμένου που σημειώνονται με έντονα γράμματα στο κείμενο: (μον. 1)
- α) **Από ένα συνώνυμο**
- αναγκαίες
 - βελτίωση
- β) **Από ένα αντίθετο**
- φανερό
 - παρελθόν

ΜΕΡΟΣ Β: ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΟΥ ΛΟΓΟΥ

(ΜΟΝΑΔΕΣ 8)

«Η ανθρώπινη ιστορία έχει στιγματιστεί από μακροχρόνιους και αιματηρούς πολέμους που δίχασαν τους ανθρώπους καλλιεργώντας τη «λογική» του μίσους και της βίας, με εκατομμύρια θύματα και σοβαρές υλικές απώλειες».

Να γράψετε ένα άρθρο για να δημοσιευτεί στο περιοδικό του σχολείου σας στο οποίο θα αναπτύσσετε τις απόψεις σας για τη σημασία της παγκόσμιας ειρήνης, προκειμένου να τους πείσετε να αποφύγουν ένα μελλοντικό πόλεμο. (250-300 λέξεις)

Να διαβάσετε όλα τα αποσπάσματα και να απαντήσετε σε όλες τις ερωτήσεις.

• **ΚΕΙΜΕΝΟ Ι: «Του γιοφυριού της Άρτας», Δημοτικό τραγούδι**

Σαράντα πέντε μάστοροι κι εξήντα μαθητάδες
γιοφύρι-ν-εθεμέλιωναν της Άρτας το ποτάμι.
Ολημερίς το χτίζανε, το βράδυ εγκρεμιζόταν.
Μοιριολογούν οι μάστοροι και κλαιν οι μαθητάδες·
«Αλίμονο στους κόπους μας, κρίμα στις δούλεψές μας, 5
ολημερίς να χτίζουμε, το βράδυ να γκρεμιέται!»
Πουλάκι edιάβη κι έκατσε αντίκρυ στο ποτάμι,
δεν εκελάηδε σαν πουλί, μηδέ σα χελιδόνι
παρά εκελάηδε κι έλεγε, ανθρωπινή λαλίτσα:
«Α δε στοιχειώσετε άνθρωπο, γιοφύρι δε στεριώνει· 10
και μη στοιχειώσετε ορφανό, μη ξένο, μη διαβάτη,
παρά του πρωτομάστορα την όμορφη γυναίκα,
πόρχεται αργά τ' αποταχύ* και πάρωρα* το γιόμα».
Τ' άκουσ' ο πρωτομάστορας και του θανάτου πέφτει.
Πιάνει, μηνάει της λυγερής με το πουλί τ' αηδόνι: 15
Αργά ντυθεί, αργά αλλαχτεί, αργά να πάει το γιόμα,
αργά να πάει και να διαβεί της Άρτας το γιοφύρι.
Και το πουλί παράκουσε κι αλλιώς επήγε κι είπε:
«Γοργά ντύσου, γοργά άλλαξε, γοργά να πας το γιόμα,
γοργά να πας και να διαβείς της Άρτας το γιοφύρι». 20

* αποταχύ: νωρίς το πρωί, πάρωρα: πριν από την ώρα

Ερωτήσεις:

1. Να γράψετε δύο (2) χαρακτηριστικά των δημοτικών τραγουδιών που υπάρχουν στο πιο πάνω δημοτικό τραγούδι. (μον. 1)
2. Πώς δηλώνεται η δυσκολία της θεμελίωσης του γεφυριού και με ποιον τρόπο προβλέπεται να πραγματοποιηθεί το έργο; (μον. 1)

• **ΚΕΙΜΕΝΟ ΙΙ: Θούριος, Ρήγας Βελεστινλής**

Ως ποτέ, παλληκάρια, να ζούμεν στα στενά, μονάχοι, σαν λιοντάρια, στες ράχες, στα βουνά; Σπηλιές να κατοικούμεν, να βλέπωμεν κλαδιά, να φεύγωμ' απ' τον κόσμο, για την πικρή σκλαβιά; Να χάνωμεν αδέλφια, Πατρίδα και γονείς, τους φίλους, τα παιδιά μας κι όλους τους συγγενείς; Κάλλιο 'ναι μίας ώρας ελεύθερη ζωή, παρά σαράντα χρόνοι σκλαβιά και φυλακή! Τι σ' ωφελεί αν ζήσης και είσαι στη σκλαβιά; Στοχάσου πως σε ψένουν καθ' ώραν στη φωτιά. Βεζίρης, Δραγουμάνος, Αφέντης κι αν σταθής, ο Τύραννος αδικώς σε κάμει να χαθής· δουλεύεις όλ' ημέρα σε ό,τι κι αν σοι πη, κι αυτός πασχίζει πάλιν το αίμα σου να πη. Ο Σούτζος κι ο Μουρούζης, Πετράκης, Σκαναβής, Γκίκας και Μαυρογένης, καθρέπτης είν' να ιδής.	Ανδρείοι καπετάνοι, παπάδες, λαϊκοί, σκοτώθηκαν, κι αγάδες, με άδικον σπαθί· κι αμέτρητ' άλλοι τόσοι, και Τούρκοι και Ρωμιοί, ζωήν και πλούτον χάνουν, χωρίς καμιά 'φορμή. Ελάτε μ' έναν ζήλον σε τούτον τον καιρόν, να κάμωμεν τον όρκον επάνω στον Σταυρόν· συμβούλους προκομμένους, με πατριωτισμόν, να βάλωμεν, εις όλα να δίδουν ορισμόν· οι Νόμοι να 'ν' ο πρώτος και μόνος οδηγός, και της Πατρίδος ένας να γένη αρχηγός· γιατί κι η αναρχία ομοιάζει την σκλαβιά· να ζούμε σαν θηρία είν' πλιο σκληρή φωτιά. Και τότε, με τα χέρια ψηλά στον ουρανόν, ας πούμ' απ' την καρδιά μας ετούτα στον Θεόν. <i>Εδώ σηκώνονται οι Πατριώται ορθοί και, υψώνοντες τας χείρας προς τον ουρανόν, κάμνουν τον Όρκον: ...</i>
--	--

Ερώτηση:

3. Πώς παρουσιάζει ο Ρήγας τη ζωή των σκλαβωμένων Ελλήνων και γιατί ο Ρήγας θεωρεί προτιμότερο το θάνατο παρά τη ζωή στη σκλαβιά; (μον. 1)

• **ΚΕΙΜΕΝΟ ΙΙΙ: Όσο μπορείς, Κ. Π. Καβάφη**

Κι αν δεν μπορείς να κάμεις την ζωή σου όπως την θέλεις,
τούτο προσπάθησε τουλάχιστον
όσο μπορείς: μην την εξευτελίζεις
μες στην πολλή συνάφεια του κόσμου,
μες στες πολλές κινήσεις κι ομιλίες.

Μην την εξευτελίζεις παίνοντάς την,
γυρίζοντας συχνά κι εκθέτοντάς την
στων σχέσεων και των συναναστροφών
την καθημερινήν ανοησία,
ως που να γίνει σα μια ξένη φορτική.

Ερωτήσεις:

4. Να αναφέρετε δύο (2) προσπάθειες που θα πρέπει να καταβάλει ο άνθρωπος, για να υπερασπιστεί την προσωπική ελευθερία και την αξιοπρέπειά του; Να συσχετίστε την απάντησή σας με τον τίτλο του ποιήματος. **(μον. 1)**

5. Ποιον κίνδυνο επισημαίνει ο ποιητής στον τελευταίο στίχο; Με ποιον τρόπο πιστεύετε ότι ο κίνδυνος αυτός μπορεί να αντιμετωπιστεί αποτελεσματικά; **(μον. 1)**

• **ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΒΙΒΛΙΟ: Προσκαρτερία, Ο καιρός της δοκιμασίας, Γιώργος Φιλίππου**
Πιερίδης

Το καλοκαίρι, που μάντριζαν εδώ αψηλά στα ριζά της βουνοσειράς, ο Ζένιος κι ο Χαλήλης ήτανε σύμφωνοι κάθε φορά που ο ένας πήγαινε να περάσει τη νύχτα στο χωριό να μένει ο άλλος μόνος φύλακας στις δύο γειτονικές μάντρες.

Απόψε αποφάσισε να πάει στο χωριό ο Χαλήλης.

«Εσύ καλύτερα να μείνεις εδώ πάνω», είπε του Ζένιου, «όσο να πάω να δω τι γίνεται. Θα σου στείλω το γιο μου τον Ναήμη να σου πει τα μαντάτα και να σου φέρει και ψωμί».

«Έχω ψωμί».

«Καλού κακού θα σου στείλω», είπε ο Χαλήλης. Φαινόταν ανήσυχος.

Ο Ναήμης ήρτε αργά τη νύχτα. Δεν έφερε ψωμί, μόνο:

«Μ' έστειλε ο κύρης μου να σου πω να μην έβγεις στη βοσκή πριχού να 'ρτει κείνος», είπε βιαστικά κι έφυγε.

Ο Ζένιος πρόσεξε πως και σαν ήρτε και τώρα που 'φευγε, τα βήματά του μόλις που ακούγονταν. Πήγαινε, δηλαδή, με μεγάλη προφύλαξη.

Κοντά την αυγή γύρισε ο Χαλήλης, βαρύθυμος, να φέρει ψωμί και τα μαντάτα: Ο τούρκικος στρατός πήκε στο χωριό, οι χριστιανοί πρόλαβαν και φύγανε, εξόν ο γέρο Χριστόφας, που 'μεινε γιατί έχει τη γριά του άρρωστη στο στρώμα.

Κάθισαν οι δυο τους στο πεζούλι. Ο Χαλήλης έμεινε κάμποσην ώρα σκυφτός κι αμίλητος, να ρουφά και να ξεφυσάει με δύναμη τον καπνό του τσιγάρου του. Ύστερα άπλωσε το χέρι του και τ' απίθωσε πάνω στο γόνατο του Ζένιου.

«Εσύ να μείνεις εδώ πάνω», του 'πε. «Οι δικοί σου φύγανε... Και να βοσκάμε μαζί».

Έμεινε πάλε σκυφτός για λίγο και πρόσθεσε: «Κουρσεύουνε τα σπίτια σας οι άφοβοι του Θεού».

Πέρασαν τρεις μέρες να βόσκουνε τα κοπάδια τους αντάμα, τυλιγμένοι σε μιαν αβεβαιότητα, ο Ζένιος να σκιάζεται ύστερ' από τόσα που άκουσε πως γινήκανε στο χωριό του και σ' άλλα κοντινά χωριά, ο Χαλήλης να 'ναι ανήσυχος. Όσο που τη νύχτα της τρίτης μέρας, εκεί που κουβεντιάζανε καθισμένοι στο πεζούλι:

«Πάρε την απόφαση, Ζένιο», είπε ο Χαλήλης, «να διαβείς στην από 'κεί μεριά ώσπου να ησυχάσουν τα πράματα. Εδώ χειροτερεύουνε και πάνε. Εχτές μαθεύτηκε πως πιάσανε τον Αγάπιο και του πήρανε το κοπάδι».

Ο Ζένιος την είχε κιόλας παρμένη την απόφαση.

Την άλλη νύχτα τύλιξε με κουρελάκια τα γλωσσίδια των κουδουνιών, για να μην ακούγονται, και ξεκίνησε.

«Άντε, Χαλήλη. Καλήν αντάμωση», είπε στο φίλο του κι έβαλε το σταυρό του.

«Καλή στράτα», απάντησε ο Χαλήλης.

Ερώτηση:

6. Να βρείτε και να σχολιάσετε δύο στοιχεία, μέσα από το διήγημα, που να αποδεικνύουν την ειρηνική συνύπαρξη Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων πριν την τουρκική εισβολή του 1974. (μον. 1)

Εισηγητές

Κατσώνη Αναστασία, Β.Δ.

Παπαμιχαήλ Ελένη, Β.Δ.

Ξιναρή Ξένια

Νικολάου Παρασκευούλα

Ο Διευθυντής

Καραγιώργης Νίκος